Biskupství ostravsko-opavské
KATECHETICKÉ A PEDAGOGICKÉ CENTRUM

UTIŠENÍ BOUŘE (Mt 8,23–27)

metodický materiál ve výuce náboženství

Úvod pro vyučující a katechety

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
předkládáme vám metodický materiál, který nabízí inspiraci, jak vést hodinu **náboženské výchovy** v kompetenčně orientovaném pojetí podle ***Rámce pro náboženskou výchovu a katechezi s dětmi školního věku*** (dostupné z: https://nabozenstviakatecheze.cz).
Metodika vychází z biblického textu *Utišení bouře* (Mt 8,23–27) a využívá obraz z materiálu ***Bible obrazem i slovem*** (M. Lucie Moon, SND). Metodika přináší příklad, jak lze téma ve výuce zpracovat tak, aby rozvíjelo zkušenost, dialog a osobní reflexi žáků.
Příklad, jak metodicky uchopit stejné téma pro katechezi s dětmi, naleznete v materiálu *Utišení bouře (Mt 8,23–27) – metodický materiál pro katechezi s dětmi*.

PLÁN PRO VÝUKU NÁBOŽENSKÉ VÝCHOVY (ŽÁCI 4.–5. TŘÍDA ZŠ)

Oblast *Rámce*

Kompetence k vyjadřování v oblasti náboženství

OVU 2B1 (závazný)

Žák objasní, jak Bible vznikla, proč je důležitá, popíše propojení vybraných textů Starého a Nového zákona a osobu Ježíše Krista.

Rozvíjené klíčové kompetence (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – RVP ZV 2025)

- **Osobnostní a sociální kompetence:** rozvíjí resilienci, empatii a sebereflexi v situacích strachu a nejistoty.
- **Komunikační kompetence:** vyjadřuje pocity, názory a myšlenky prostřednictvím slova, obrazu nebo hudby.
- **Kulturní kompetence:** interpretuje biblický text a umělecké dílo jako nositele duchovních hodnot.
- Případně **Digitální kompetence:** využívá digitální prostředí k vyjádření vlastního prožitku a sdílení s ostatními.

Cíle hodiny

- Žák vyjádří pocity a myšlenky, které v něm probouzí obraz *Utišení* bouře a odpovídající biblický text (Mt 8,23–27).
- Žák porovná chování učedníků a Ježíše a vyjádří důvody takového jednání.
- Žák pojmenuje způsoby, které mu pomáhají překonávat strach a znovu získat klid.
- Žák propojí biblický příběh s vlastní životní zkušeností a vyjádří své porozumění symbolicky (slovo, obraz, hudba, digitální záznam).

Cílová skupina

- žáci 4.–5. třídy ZŠ

Časový rozsah

- 1 vyučovací hodina

Pomůcky

- obrázek *Utišení bouře* (zdroj: *Bible obrazem a slovem*, M. Lucie Moon, SND, https://petrinum.com/obrazove-soubory/932-bible-obrazem-a-slovem.html)
- biblický text Mt 8,23–27
- psací potřeby
- případně mobil/počítač a reproduktor
- případně online nástroje jako je Padlet, Mentimeter apod.

Strategie učitele

- Vytváří klidné a bezpečné prostředí, které umožňuje dětem ztišení, soustředění a otevřenost pro obraz i biblický text.
- Vede žáky k pozornému vnímání symbolů a emocí – přechází od vnějšího pozorování obrazu k vnitřnímu prožitku a porozumění.
- Podporuje dialog a respektující komunikaci, klade otevřené otázky, naslouchá bez hodnocení a oceňuje různé interpretace.
- Propojuje biblický příběh s osobním životem žáků, pomáhá jim pojmenovat vlastní „bouře“ a hledat způsoby, jak nacházet klid a důvěru.
- Využívá tvořivé nebo i digitální prostředky (hudba, výtvarné vyjádření, Padlet apod.) k vyjádření poselství biblického příběhu pro vlastní život.

METODICKÝ POSTUP

1. Úvod – ztišení a vnímání obrazu (5 min)

Vyučující vytvoří klidnou atmosféru, přivítá děti a pozve je, aby se pohodlně posadily. Podle možností jim promítne obraz *Utišení bouře* nebo ho dětem předloží vytištěný (ve velkém formátu pro celou skupinu, nebo v malém formátu pro jednotlivce/dvojici).

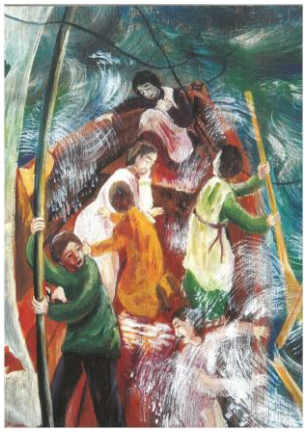

Vyučující uvede žáky klidným hlasem do pozorování obrazu:

- **Co vás na něm oslovuje?**
- **Kde vidíš klid? Kde napětí?**
- **Jaké pocity v tobě obraz vyvolává?**

Žáci krátce sdílí dojmy, učitel aktivně naslouchá a podporuje různé interpretace.

Pozorování může prohloubit i dalšími otázkami:

- **Co na obraze vidíš? (postavy, barvy, pohyb, světlo, tmavá místa…)**
- **Jaký detail tě zaujal?**
- **Jaké barvy převažují? Co asi vyjadřují?**
- **Jak působí lidé na obrazu?**
- **Jak působí voda?**
- **Kde je na obraze klid, kde napětí?**
- **Jaké pocity v tobě obraz vyvolává?**
- **Jaké slovo bys k tomu obrazu vybral?**

2. Čtení biblického úryvku (Mt 8,23–27) (10 min)

Autorka, která tento obraz vytvořila, jej namalovala podle textu, který se nachází v Bibli. Najdeme ho v Matoušově evangeliu (Mt 8,23–27). Společně si ho přečteme.

Vyučující čte pomalu, výrazně. Pozve žáky k naslouchání a k tomu, aby zachytili, co je nejvíc zaujalo. Položí otázky:

- **Co jste si z poslouchání zapamatovali?**
- **Co vás překvapilo?**

Vyučující pozve žáky, aby text přečetli ještě jednou (např. vybraný žák, ve dvojicích polohlasem, po rolích – Ježíš, učedníci, vypravěč). Vede s žáky diskusi:

- **Co se děje v příběhu?**
- **Jak reagují učedníci? Jak reaguje Ježíš?**

- **Co se stane, když Ježíš promluví?**
- **Jak se obraz a biblický text doplňují?**

Vyučující pomáhá žákům odhalit také kontrast: bouře kolem vs. klid uvnitř; bouře na moři vs. veliké ticho po Ježíšově zásahu; strach vs. úžas nad tím, jaký Ježíš je.

3. Rozhovor a otázky k přemýšlení (10 min)

Vyučující vede žáky v bezpečné a důvěryhodné atmosféře k hlubšímu porozumění biblickému příběhu a k jeho propojení s vlastním životem. Rozhovor navazuje na jejich vnímání a prožitky z předchozích částí hodiny.

- **Co by mohla být „bouře“ v našem životě?**
- **Jak se cítíš, když máš strach nebo něco nejde podle tvých představ?**
- **Kde v obraze nebo v textu vnímáš klid?**
- **Co ti pomáhá, když chceš „utišit bouři“ v sobě? Je to hudba, kamarád, Bůh nebo ještě něco jiného?**
- **Co bys řekl kamarádovi, který se bojí?**

Vyučující společně s žáky pojmenovává a zobecňuje způsoby nalezení klidu, které mohou pomáhat v různých situacích – např. důvěra, blízkost druhých, modlitba, pohyb, vědomý dech, hudba, kontakt s přírodou, výtvarné vyjádření, ticho, myšlenka na Boha. Vysvětlí, že klid neznamená nepřítomnost bouře, ale důvěru, že nejsme sami**.** V návaznosti na biblický text pojmenuje vyučující rozměr vztahů a důvěry – člověk může o pomoc požádat druhé nebo Boha, stejně jako učedníci žádali Ježíše, aby utišil bouři.

Tím vyučující propojuje vnější obraz bouře a vnitřní zkušenost klidu, pomáhá žákům objevit, že i v jejich životě je možné nacházet pokoj uprostřed neklidu – v důvěře v Boha nebo v druhé lidi, ve vztazích, v tichu i kráse.

4. Tvořivá aktivita (10 min)

Vyučující vybídne žáky k tvořivé aktivitě. Pozve je, aby osobním způsobem zpracovali pokračování jedné ze dvou níže uvedených vět:

- **Když mám bouři v sobě, pomáhá mi…**
- **Klid pro mě znamená…**

Žáci si vyberou jednu z následujících forem:

- **Výtvarná:** Nakreslí nebo vytvoří symbol, který vyjadřuje jejich pokračování vybrané věty.
- **Slovní:** Napíší pokračování vybrané věty, nebo napíší jednu větu, báseň, modlitbu, přání k vybrané větě.
- **Hudební:** Vyberou nebo vytvoří krátký zvuk, melodii nebo rytmus v návaznosti na vybranou větu.
- **Digitální:** Pomocí Padletu nebo Mentimeteru vytvoří digitální „nástěnku pomoci v bouři“ nebo „nástěnku klidu“ – vloží obrázek, emoji, slovo nebo hlasovou zprávu.

Vyučující podporuje symbolické myšlení a vysvětlí, že nejde o dokonalý výtvor, ale o osobní vyjádření.

5. Sdílení a reflexe (10 min)

Žáci si ve dvojicích, v malých skupinách představí své výtvory (dobrovolně).

Učitel společně se všemi žáky podněcuje empatii a porozumění. Podle situace vybere jednu nebo dvě z níže uvedených otázek:

- **Co tě napadlo, když jsi viděl zpracování spolužáka?**
- **Co tě dnes na obraze v úvodu hodiny nebo v biblickém příběhu nejvíc oslovilo?**
- **Co sis uvědomil o sobě, když jsi přemýšlel o „bouři“ a o „klidu“?**
- **Kdy naposledy jsi potřeboval, aby někdo utišil tvou „bouři“?**

Vyučující může zakončit těmito nebo podobnými slovy: **Každý z nás někdy zažije bouři – chvíle, kdy se bojíme, jsme smutní nebo si s něčím nevíme rady. Každý z nás je rád, když v takových chvílích není sám, když má u sebe někoho, kdo mu pomůže nebo ho jen tiše drží nad vodou. Křesťané věří, že v bouřích života je Ježíš s nimi a mohou se na něj obrátit, prosit ho o klid, odvahu a sílu. Jako lidé všichni hledáme způsob, jak překonávat bouře – někdo jde do přírody, jiný poslouchá hudbu, kreslí, modlí se, povídá si s kamarádem nebo si prostě jen tiše sedne.**

Možná sis dnes při práci, díky obrazu nebo biblickému příběhu všiml něčeho, co ti pomáhá najít klid. Můžeš si to zapamatovat jako malý poklad, který ti pomůže, až zase přijde nějaká tvoje bouře.

Shrnutí pro vyučujícího

Tato hodina je postavena na propojení biblického textu, výtvarného obrazu a osobní zkušenosti žáků. Uplatňuje principy prožitkového a reflektivního učení, které jsou součástí kompetenčně orientovaného pojetí náboženské výchovy. Vyučující zde nepracuje pouze s obsahem příběhu, ale především se způsobem, jak žáci příběh prožívají, interpretují a vztahují k sobě: Práce s obrazem rozvíjí schopnost žáků vnímat symboly a vyjadřovat emoce, čtení biblického textu s otevřenými otázkami vede k hlubšímu pochopení Ježíšova postoje důvěry a pokoje. Společný rozhovor a tvořivá aktivita pomáhají žákům pojmenovat vlastní zkušenosti se strachem a klidem a propojit biblické poselství s osobním životem.

Vyučující je v této hodině průvodcem, který vede žáky k objevování významu biblického příběhu pro současný život – ne prostřednictvím výkladu, ale zkušenosti a sdílení. Pro věřící žáky je příběh povzbuzením k důvěře, že Ježíš je s člověkem i v těžkých chvílích. Pro hledající a nepraktikující žáky je příběh pozváním k zamyšlení nad tím, odkud mohou čerpat vnitřní sílu a pokoj. Takto vedená výuka spojuje biblické poselství s životní zkušeností a otevírá prostor pro dialog, růst a naději.

V rámci formativního hodnocení je možné sledovat:

- zapojení žáků do rozhovoru
- schopnost rozpoznat a pojmenovat emoce
- vyjádření osobního způsobu hledání klidu
- propojení biblického příběhu s vlastní zkušeností

Příloha – Utišení bouře
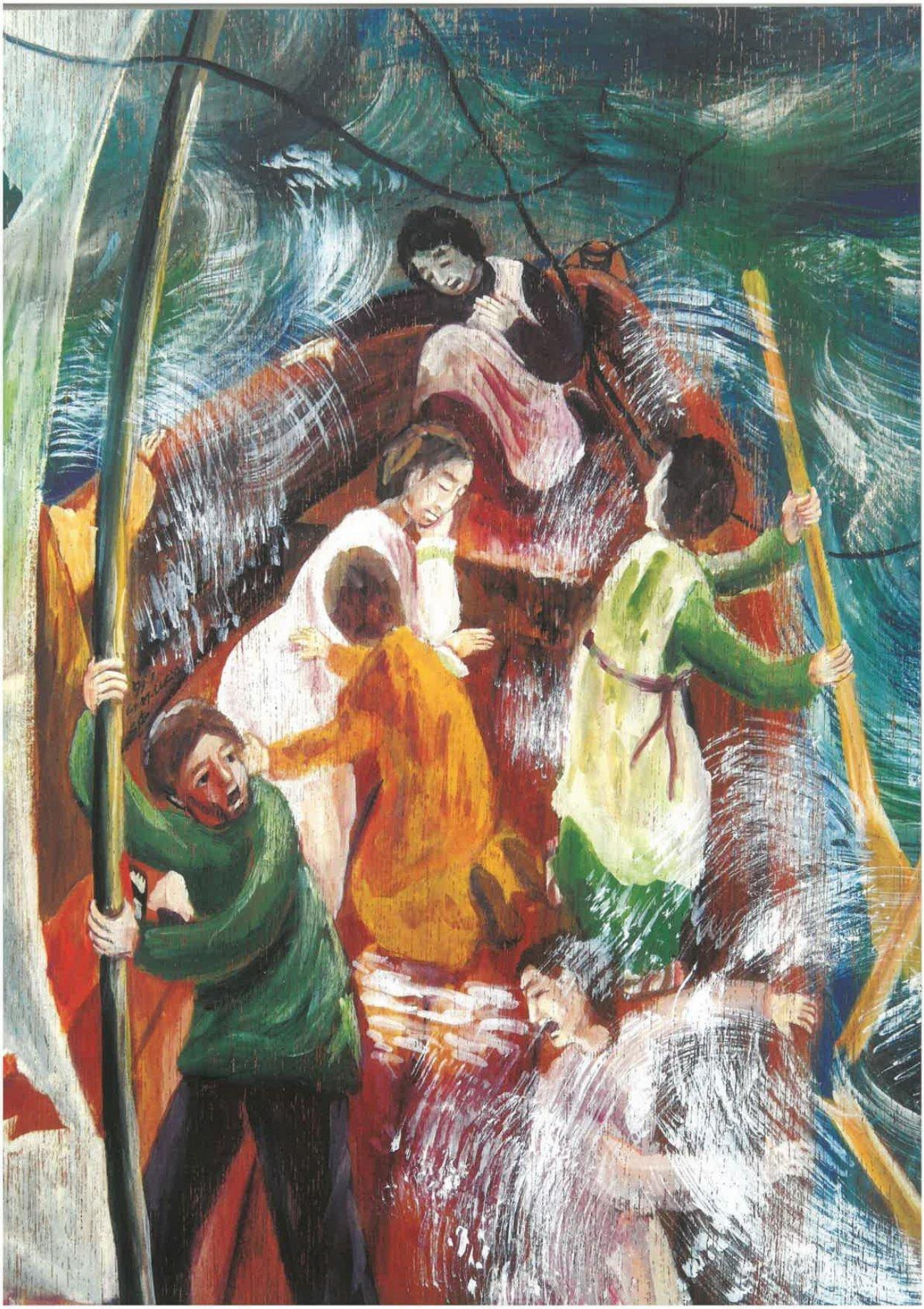
zdroj: *Bible obrazem a slovem*, M. Lucie Moon, SND, https://petrinum.com/obrazove-soubory/932-bible-obrazem-a-slovem.html